

Р.І. ШЕПЕТЬКО,

аспірант кафедри управління національним господарством,
Національна академія державного управління при Президенті України (НАДУ)

Неоіндустріалізація як фаза технологічного розвитку реального сектору економіки

У статті досліджено сутність процесів індустріалізації і неоіндустріалізації, вплив деіндустріалізації на технологічний розвиток світового господарства. Розглянуті особливості деіндустріалізаційних процесів в економіці України. Робиться наголос на важливості проведення політики неоіндустріальної модернізації як необхідної умови технологічного розвитку національної економіки.

Ключові слова: індустріалізація, деіндустріалізація, неоіндустріалізація, модернізація, технологічний розвиток.

Р.И. ШЕПЕТЬКО,

аспірант кафедри управління національним господарством,
Национальная академия государственного управления при Президенте Украины (НАГУ)

Неоиндустриализация как фаза технологического развития реального сектора экономики

В статье исследована суть процессов индустриализации и неоиндустриализации, влияние деиндустриализации на технологическое развитие мирового хозяйства. Рассмотрены особенности деиндустриализационных процессов в экономике Украины. Акцентируется внимание на важности реализации политики неоиндустриальной модернизации как необходимого условия технологического развития национальной экономики.

Ключевые слова: индустриализация, деиндустриализация, неоиндустриализация, модернизация, технологическое развитие.

R.I. SHEPETKO,

doctoral student, Dept. of National Economy National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

Neo-industrialization as a stage of technological development the real economy

In this article the author investigates the essence of the industrialization, the neo-industrialization and the impact of the de-industrialization on the technological development of the global economy. The article considers features of de-industrialization in Ukraine and gives emphasizes to the importance of the technological modernization.

Keywords: industrialization, de-industrialization, neo-industrialization, modernization, technological development.

Постановка проблеми. Світова цивілізація вийшла на новий етап свого розвитку, який характеризується масовою інтелектуалізацією виробничого процесу, комп'ютеризацією та поширенням високих технологій у всіх сферах життя суспільства. Особливістю розвитку сучасної світової економічної думки, особливо після фінансової кризи 2008–2009 років, є відновлення інтересу до розвитку реального сектору економіки, насамперед промислового виробництва і зростання його продуктивності.

У березні 2010 року на заміну старої Лісабонської стратегії ЄС був прийнятий документ, що визначає довгострокові пріоритети економічного розвитку – «Європа 2020: стратегія інтелектуального, сталого і всеохоплюючого зростання». В цьому документі промисловість знаходиться в центрі нової моделі розвитку економіки Євросоюзу, відновлення виробництва віднесено до числа найважливіших і найнеобхідніших пріоритетів європейської політики. Стратегія «Європа 2020» має на меті забезпечення «...найкращих умов для розвитку сильної, конкурентоспроможної і диверсифікованої виробничої бази в Європі, а також для підтримки переходу виробничих секторів до більшої енергетичної і ресурсної ефективності» [1]. Президент Сполучених Штатів Америки Барак Обама також наголошує на необхідності відновлення промисловості: «Якщо ми хочемо мати здорову та зростаючу економіку, нам потрібен здоровий виробничий сектор» [4]. У Росії встали на шлях послідовної модернізації промисловості в рамках «Стратегії–2020».

В Україні протягом років незалежності сформувався експортосировинний тип розвитку, який базувався на виробництві енерго- та ресурсомісткої продукції металургійних підприємств, а також товарів із низьким ступенем обробки. Глобальна фінансова криза підтвердила цілковиту безперспективність такого підходу. Посилення процесів деіндустріалізації зумовлюють підвищення рівня участі держави в забезпеченні стабільного економічного розвитку та формування концепції нової індустріалізації економіки України. Основними завданнями цієї концепції має стати створення високотехнологічних інноваційних галузей 5 і 6-го технологічних укладів з одночасною модернізацією традиційних металургійних комплексів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. В сучасному розумінні терміни «нова індустріалізація» і «нове індустріальне суспільство» були запроваджені Дж.К. Гелбрейтом у праці «Нове індустріальне суспільство».

З того часу безмежна кількість авторів у своїх працях піднімали питання неоіндустріалізації. Важливе місце серед цієї множини посідає опублікована у 2012 році робота американського вченого Пітера Марша «Нова промислова революція: споживачі, глобалізація, кінець масового виробництва».

Серед вітчизняних і зарубіжних науковців значних досягнень у цій сфері досягли В. Геєць, А. Задоя [10], В. Бодров [6], Ю. Кіндзерський, А. Амоша [5], Д. Турко, В. Байнєв, С. Губанов [9] та інші.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Але, незважаючи на доволі детальний аналіз, концепція

неоіндустріалізації має ще багато нерозглянутих аспектів. Зокрема, потребують уточнення сутності індустріалізації та неоіндустріалізації; узагальнення понятійних аспектів, пов'язаних із ними; подальшого обґрунтування необхідності проведення відповідних процесів в Україні; удосконалення теоретико-методологічних засад щодо їх наукового забезпечення.

Метою статті є дослідження сутності і узагальнення понятійних аспектів процесів індустріалізації та неоіндустріалізації; аналіз сучасного стану економіки України, зокрема реального сектору; обґрунтування необхідності проведення неоіндустріальної модернізації національної економіки.

Виклад основного матеріалу. В економічній літературі не існує однозначного визначення поняття «індустріалізація», що значною мірою пов'язано з багатоманітністю явищ і процесів, які включені в цей термін. Значна частина науковців розуміють під індустріалізацією стрімкий економічний розвиток, який ґрунтується на значному переміщенні людських і матеріальних ресурсів із сільського господарства в промисловість. Іноді під індустріалізацією розуміється переважання частки населення, зайнятого у промисловому виробництві, порівняно з іншими секторами економіки. В радянській літературі тривалий час панувала думка, згідно з якою індустріалізація – це розвиток переважно важкої промисловості [8, с. 168]. В Організації Об'єднаних Націй індустріалізацію розуміють як процес розвитку обробної промисловості [2].

Французький історик Фернан Бродель у своїй праці «Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV–XVIII століття» характеризує індустріалізацію як перехід від домінування сільського господарства до ремесел і промислову революцію як прискорення цього процесу [7, с. 65].

Індустріалізація – це перехід від ручної праці до машинної, коли працівник звільняється від безпосередньої дії на предмет праці. Це спричинило зростання продуктивності праці у первинному секторі та значне переміщення робочої сили у промисловість. Загальноприйнятою ознакою завершення процесів індустріалізації вважається переважання міського населення над сільським, домінування промисловості над сільським господарством, а також механізація усіх галузей національного господарства.

Р. Арон, У. Ростоу, Дж. К. Гелбрейт поділили процес індустріалізації на три потужні хвилі. Перша хвиля – країни-лідери (США, Японія, ЄС), в яких процес індустріалізації і урбанізації активно проходив з кінця XIX ст. Друга хвиля – це Радянський Союз і комуністичні країни Східної Європи. Третю хвилю індустріалізації започаткували «азіатські тигри», Малайзія і Таїланд. Початкового стимулу для розвитку цим країнам надала велика кількість якісної дешевої робочої сили та

здатність швидко сприймати і відтворювати запозичені технології, на основі якої почали виробляти і експортувати конкурентоспроможну продукцію на світовий ринок. Згодом до них приєднався Китай, який відмовився від радянської моделі розвитку і створив свою власну, та Індія, яка після довгих спроб соціалістичного розвитку встала на шлях ліберальної економіки. Дві останні хвилі індустріалізації базувалися на моделі наздоганяючого розвитку [14, с. 36–42].

На завершальному етапі процесу індустріалізації розвинуті західні суспільства приступили до формування постіндустріального суспільства, оскільки зростання продуктивності праці у промисловості дозволило скерувати значні трудові і матеріальні ресурси у сферу послуг. У розвинутих країнах становлення постіндустріального суспільства відбувалося шляхом розвитку галузей п'ятиринного і шестиринного секторів, тоді як обробна промисловість виносилась у нові індустріальні країни. Фактично в промислово розвинутих країнах відбувалися процеси деіндустріалізації, і світова фінансова криза яскраво виявила безперспективність такої концепції розвитку.

За класичним визначенням деіндустріалізація характеризує значне зниження ролі промисловості у структурі національного, а також процес перетворення індустріальних країн в аграрні. За іншим визначенням значення цього терміну пов'язане зі зростанням продуктивності праці у промисловості, що дозволяє звільнити частину трудових ресурсів і скерувати їх у сферу послуг. Отже, окрім негативного забарвлення деіндустріалізація може бути позитивною, коли цей процес супроводжується зростанням продуктивності праці в реальному секторі економіки.

У постіндустріальному суспільстві зростають як промисловість, так і сфера послуг. Але остання зростає швидшими темпами, випереджаючи промисловий сектор, тому його частка в економічній структурі збільшується. Промисловість також зростає, але повільніше, оскільки потреби населення у промисловій продукції вже задоволені.

Україна тривалий період з часів отримання незалежності рухалась шляхом руйнівної деіндустріалізації, причиною якої стали дезінтеграційні процеси між країнами, що утворились після розпаду СРСР. Деіндустріалізація в Україні характеризується: а) суттєвим зниженням продуктивності праці у промисловості (цей показник принаймні втричі нижчий за рівень розвинутих країн); б) диспропорціями у структурі ВВП, які проявились у стрімкому зростанні продукції третинного сектору на фоні скорочення промислового виробництва; в) збільшенням частки добувної промисловості й металургійного комплексу в національному експорті за рахунок зменшення продукції вторинного сектору, особливо машинобудування. Якщо

Таблиця 1. Структура промисловості України, % * [12]

	1990	2000	2012
Промисловість, у тому числі:	100,0	100,0	100,0
харчова	18,6	17,4	18,2
легка	10,8	1,6	0,7
хімічна та нафтохімічна	6,0	5,8	8,8
чорна металургія	11,0	27,4	16,0
машинобудування	30,7	13,2	10,2
Інші	22,9	34,6	46,1

* Джерело: складено автором за даними [12].

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

у 1990 році частка машинобудування у промисловості займала близько 31%, що відповідало рівню промислово розвинутих країн, то за роки незалежності вона скоротилась втричі і зрівняла у 2012 році лише 10,2% (табл. 1).

За інформацією Державної статистичної служби України, частина інноваційно активних підприємств у промисловості у 2012 році досягла 17,4%. У розвинутих країнах ця частка становить 50–80% підприємств, а у країнах Центральної та Східної Європи, які нещодавно були прийняті до Європейського Союзу, – 30%. Показник наукоємності ВВП в Україні становив 0,9%. Також значне занепокоєння викликають показники впровадження інновацій на промислових підприємствах у нашій країні. У 2012 році інновації були впроваджені на 3403 промислових підприємствах (маловідходні, ресурсозберігаючі та безвідходні технологічні процеси були впроваджені на 554 підприємствах). Інноваційна та конкурентоспроможна продукція за світовими стандартами вироблялась на 332 підприємствах.

На даний час в економіці України домінує промисловість третього та четвертого технологічних укладів. Переважного розвитку набули низькотехнологічні сировинні галузі (табл. 2), а також енерго-, ресурсо- і працемісткі виробництва. Наукомісткі галузі в Україні, до яких належать нанотехнології, оптоелектроніка і фотоніка, фактично відсутні.

На світових ринках українська продукція присутня переважно в сировинних і низькотехнологічних сегментах, що підтверджує статус України як «сировинного придатку» постіндустріальних країн. Однією з основних причин падіння промислового виробництва під час світової фінансової кризи за 2008–2009 років була спеціалізація на низькотехнологічному енерго- і ресурсомісткому виробництві та його націленість на внутрішній ринок [5, с. 8].

Згідно з Глобальним індексом інновацій (Global Innovation Index), який був розроблений Корнельським університетом, бізнес-школою INSEAD та Всесвітньою організацією інте-

лектуальної власності WIPO, рейтинг України в 2013 році понизився до 71-го місця, втративши вісім позицій у порівнянні з 2012 роком (табл. 3).

Тільки вжиття нагальних заходів здатні змінити ситуацію і підвищити наукоємність, технологічність та інноваційність економіки України. Ціллю цих заходів має бути оновлення виробничих засобів, проведення техніко-технологічної модернізації національної промисловості і приведення її до світових показників продуктивності та конкурентоспроможності.

Існує кілька підходів у проведенні такої модернізації – «точковий» і «фронтальний». «Точкова» технологічна модернізація проходить шляхом створення «точок зростання» – ключових галузей промисловості, які обираються із врахуванням їх технологічної перспективності. Цей вид модернізації не потребує значних затрат ресурсів та радикальної структурної перебудови. На думку В. Бодрова, саме цей вид неоіндустріалізації є найбільш прийнятним для України: «Необхідно не намагатися охопити не охоплюване, беручись за проведення паралельно 21 реформи... Варто зайнятися створенням модернізаційного ядра економіки у вигляді формування і підтримки хоча б декількох українських інноваційних виробництв, підприємств, брендів світового рівня типу Nokia» [6, с. 69].

«Фронтальна» технологічна модернізація або неоіндустріалізація передбачає повне структурне оновлення економіки із впровадженням нових високих технологій і потребує великої концентрації трудових та інтелектуальних ресурсів країни, а також значних інвестицій в оновлення промислової інфраструктури. Характерною ознакою неоіндустріалізації є впровадження інноваційних технологій, які базуються на базі виробничих факторів 5–6 технологічних укладів, та модернізація промисловості. Оскільки саме промисловість, створюючи найбільший попит на інновації, може стати каталізатором і локомотивом інноваційної економіки та забезпечувати прогресивними засобами виробництва інші сфери суспільного життя. На думку С. Губанова, «неоіндустріалізація – це

Таблиця 2. Технологічна структура експорту товарів переробної промисловості в зовнішній торгівлі України у 2011 році, % [11]

Рівень технологій товарів, що експортуються	Експорт, %
Всього реалізовано продукції промисловості,	100,00
У тому числі:	
низький рівень технологічності (low technology)	19,4
середньо-низькотехнологічні (medium-low technology)	51,2
середньо-високотехнологічні (medium-high technology)	26,9
високотехнологічні (high technology)	2,6

Таблиця 3. Динаміка Глобального індексу інновацій за 2012–2013 роки [3]

Країна	Позиція			Показник (0–100)		
	2012	2013	зміна	2012	2013	зміна
Швейцарія	1	1	–	68,2	66,59	–1,61
Великобританія	5	3	+2	61,2	61,25	+0,05
США	10	5	+5	57,7	60,31	+2,61
Німеччина	15	15	–	56,2	55,83	–0,37
Польща	44	49	–5	40,4	40,12	–0,28
Молдова	50	45	–5	39,2	40,94	+1,74
Росія	51	62	–11	37,9	37,2	–0,07
Україна	63	71	–8	36,1	35,78	–0,32
Білорусь	78	77	+1	32,9	34,62	+1,72

Джерело: складено автором за даними [3].

друга фаза індустріалізації суспільства, фундаментом якої являється автоматизація виробничих сил» [9, с. 6].

Ознаками неоіндустріалізації являються: а) заміна машинного виробництва автоматизованим і роботизованим; б) перехід від індустріальної і ренти-боргової до інноваційної економіки. Джерелами економічного розвитку, замість залучення додаткових трудових чи матеріальних ресурсів, стають технології та інновації (екстенсивний розвиток замінюється інтенсивним). Вартісна оцінка ВВП замінюється показниками продуктивності праці і якості життя як критеріями ефективності. Головними «локомотивами» неоіндустріальної економіки стають наукомісткі та високотехнологічні галузі 5–6 технологічних укладів (мікроелектроніка, інформатика, біотехнології, нанотехнології, гена інженерія, освоєння нових видів енергії, космічного простору та супутниковий зв'язок). Значну частину експорту неоіндустріальних країн становить інноваційна і високотехнологічна продукція.

На думку американського соціолога і футуролога Елвіна Тоффлера, яку він виклав у своїй праці «Третя хвиля», нова індустріалізація означає не розвиток великих компаній, а появу таких технологій, які будуть сприяти індивідуалізації виробництва і будуть націлені на задоволення нових потреб людства, пов'язаних із збереженням здоров'я, молодості, краси та отриманням широкої гамми нових вражень [13, с. 51].

Головним завданням неоіндустріалізації є не тільки створення нової продукції, але і виробництво класичних товарів за допомогою найсучаснішого комп'ютерного забезпечення і використанні останніх досягнень у сферах нанотехнологій, хімії, біології та ін.

В Україні пріоритетними галузями для неоіндустріальної модернізації, окрім традиційних (металургія, хімічний, гірничодобувний та нафтогазовий комплекси), залишаються судно-, авіа-, ракето- і машинобудування, атомна енергетика, і фармацевтика, а також такі галузі як радіоелектроніка, обчислювальна техніка, засоби зв'язку, біо- і нанотехнології. Важливим напрямком неоіндустріалізації являється модернізація ВПК, розвиток якого набуває особливого значення на початку 2014 року, враховуючи зовнішні прояви агресії, спрямовані на знищення національної незалежності України.

Оскільки тривалі процеси деіндустріалізації перших двох десятиліть незалежності України знизили престижність робітничих професій, тому, на думку А. Задорі, важливим елементом державної політики під час проведення неоіндустріалізації являється розвиток людського капіталу, тобто «реабілітація індустріальної ідеології та її компонентів, престижність зайнятості в промисловості, привабливість бізнесу в реальному секторі; диктатура технологічної та виробничої дисципліни» [10, с. 151].

Рушійною силою неоіндустріальних перетворень виступають великі міжгалузеві вертикально інтегровані фінансово-промислові комплекси, які здатні успішно конкурувати із зарубіжними ТНК на національному й світовому ринках. Тому політика неоіндустріалізації повинна стимулювати прискорений розвиток вітчизняних ТНК, які функціонують у сфері наукоємного і високотехнологічного виробництва. Проведення успішної неоіндустріалізації можливе тільки в умовах економічної зацікавленості потужних корпорацій. А для цього мають бути створені умови, коли компанії зможуть збільшу-

вати свій прибуток тільки шляхом технологічного оновлення свого виробництва та використання інноваційної ренти. Участь держави у цьому повинна бути активною. Хоча великий бізнес і усвідомлює необхідність вкладення інвестицій у структурну модернізацію промисловості, але без активної участі держави може минути надто багато часу, і технологічне відставання може стати безнадійним. Головним завданням держави повинно стати: розроблення стратегії, яка би передбачала створення високотехнологічних галузей та оновлення традиційних виробничих потужностей на інноваційній основі, забезпечення сприятливих умов для вітчизняних і іноземних інвесторів та стимулювання національних корпорацій.

Висновки

Узагальнюючи викладене, можна зазначити, що процеси індустріалізації, дозволили суспільству звільнитись від ручної праці і механізувати усі галузі національного господарства. В результаті обробна промисловість почала домінувати над аграрною і міське населення над сільським.

На наступному етапі суспільного розвитку під час формування постіндустріального суспільства в розвинутих країнах відбулась часткова деіндустріалізація, чому сприяло значне підвищення продуктивності праці в обробному секторі та переміщення трудових ресурсів у сферу послуг. Але в Україні деіндустріалізація була викликана дезінтеграційними процесами і невідповідністю промислової продукції світовим стандартам якості (потребам світових ринків). Фактично за двадцять років незалежності наша держава перетворилася на «сировинний придаток» та обслуговування інтересів інших країн (експортноорієнтована економіка з переважанням низькотехнологічного виробництва).

Виходом з цього складного становища може стати лише повне технологічне оновлення економіки, а насамперед промисловості. Враховуючи обмеженість вільних ресурсів, цей процес доцільно розпочинати з технологічної модернізації провідних галузей, які стануть «точками» зростання та розвитку. Нео-модернізовані галузі, своєю чергою, зможуть: підвищити продуктивність праці; збільшити ефективність використання первинних і вторинних ресурсів; стимулювати оновлення суміжних галузей і усього господарства; допомогти українському суспільству вийти на шлях нового індустріального розвитку.

Процеси неоіндустріалізації потребують значних витрат ресурсів, зацікавленості у цих процесах потужних вітчизняних корпорацій та проведення державою активної структурної політики, яка би підтримувала дію ринкових механізмів. У зв'язку із цим видаються перспективними наукові дослідження щодо вироблення відповідних механізмів державної політики стимулювання процесів неоіндустріалізації в реальному секторі вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. – European Commission, 2002, COM (2010) 2020 final.
2. Etude du developpement industriel / Nations Unies pour le Developpement Industriel. (ONU/IDI). – New York, 1969.
3. The Global Innovation Index 2013: The Local Dynamics of Innovation / Cornell University, INSEAD, and WIPO. – Geneva, Ithaca and Fontainebleau. – 2013.

4. USA Today: Obama unveils—manufacturing initiative. Режим доступу <http://content.usatoday.com/communities/sciencefair/post/2011/06/obama-unveils-manufacturing-initiative/1#.U5Sr4HY5ROs> [Назва з екрану 03.06.2014].

5. Амоша А.И. Неоиндустриализация и новая промышленная политика Украины / А.И. Амоша, В.П. Вишневицкий, Л.А. Збаразская // Экономика промышленности: IT-экономика промышленности НАН Украины. – Донецьк, – 2012. – №1–2. – С. 57–58.

6. Бодров В.Г. Институційна спроможність держави як підґрунтя ефективної політики неоіндустріалізації // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. – Л.: УБС НБУ, 2013. – С. 72–1.

7. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV–XVIII віка. – Т. 3. – М.: Прогресс, 1992. – 607 с.

8. БСЭ. 2-е изд. – М.: Сов. энциклопедия, 1949–1958. – Т. 40. – С. 168.

9. Губанов С. К политике неоиндустриализации России / С. Губанов // Экономист. – 2009. – №9. – С. 3–20.

10. Задоя А.А. «Новая индустриализация» в контексте стратегических целей Украины / А.А. Задоя // Бюл. Міжнародного Нобелівського економ. форуму. – 2012. – №1 (5). – Т. 1. – С. 146–154.

11. Ромусік Я.В. Технологічна структура промисловості України в контексті збалансованості структурних пропорцій економіки [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/eprom/2011_56/st_56_11.pdf

12. Державна служба статистики України. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

13. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер; [пер. с англ.]. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 698.

14. Шапиро Н.А. Новая индустриализация: политическая риторика и теоретическая трактовка / Н.А. Шапиро // Новая индустриализация России. Теоретические и управленческие аспекты: Коллект. моногр. / Науч. ред. Н.Ф. Газизуллин. – СПб.: НПК «РОСТ», 2014. – 237 с.

УДК 338.351

С.В. ОНИЦЕНКО,

к.е.н., доцент, Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

Сутність і місце категорії «бюджетна безпека» у глобальній моделі фінансової системи держави

На сучасному етапі розвитку національної економіки глобалізаційні процеси виявили системні проблеми у сфері фінансової системи України, де суттєвою проблемою ефективного управління є забезпечення бюджетної безпеки держави, що зумовлено накопиченням системних ризиків та загроз, втратою платоспроможності держави та суттєвим зниженням рівня бюджетного потенціалу.

Ключові слова: бюджетна політика, фінансова система, доходи, видатки.

С.В. ОНИЦЕНКО,

к.э.н., доцент, Полтавский национальный технический университет им. Юрия Кондратюка

Суть и место категории «бюджетная безопасность» в глобальной модели финансовой системы государства

На современном этапе развития национальной экономики глобализационные процессы обнаружили системные проблемы в сфере финансовой системы Украины, где существенной проблемой эффективного управления является обеспечение бюджетной безопасности государства, что предопределено накоплением системных рисков и угроз, потерей платежеспособности государства и существенным снижением уровня бюджетного потенциала.

Ключевые слова: бюджетная политика, финансовая система, доходы, расходы.

On the modern stage of development of national economy system problems found out globalizaciyni processes in the field of the financial system of Ukraine, where the substantial problem of effective management is providing of budgetary safety of the state, that it is predefined the accumulation of system risks and threats, loss of solvency of the state and substantial decline of level of budgetary potential.

Keywords: fiscal policy, financial system, income, expenses.

Постановка проблеми. Функціонування фінансової системи України за умов сучасних глобалізаційних процесів визначає завдання бюджетної політики, що обумовлена динамікою суспільних процесів як у глобальному, так і в національному вимірах, а також зміною концептуальних підходів до поняття безпеки в цілому. В Україні реалізація бюджетної політики спрямована на формування сприятливого макроекономічного середовища, здійснення послідовних заходів у податковій та бюджетній сфері, забезпечення стабільності державних фінансів і підвищення її конкурентоспроможності. При цьому показники і критерії бюджету відіграють роль ключових чинників фінансової стійкості і стабільності держави, а характер бюджетної політики визначає напрям розвитку національної економіки,

що, своєю чергою, актуалізує необхідність формування відповідного рівня бюджетної безпеки держави.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Серед вагомих наукових досліджень з питань забезпечення фінансової безпеки України можна виокремити праці вітчизняних науковців, зокрема О. Барановського, І. Бінька, З. Варналія, О. Власюка, В. Гейця, М. Єрмошенка, Я. Жаліла, Б. Губського, А. Гальчинського, Г. Козаченко, О. Лісовської, В. Мартинюк, В. Мунтіян, Є. Олейніков, А. Сухорукова, В. Шлемка та багатьох інших.

Метою статті є дослідження фінансової системи України та основних проблем забезпечення бюджетної безпеки держави в умовах глобалізаційних процесів.